

Sotsiaalkindlustusamet. Hooldus ja omastehooldus. Küsimused

1. Kuidas aidata omastehooldajaid, kui klient ei lase kedagi teist ligi (paranoiline dementsusega inimene) ja ka lähedase suhtes on tõre ega lase enam tuppa eriti? Ja kuidas lahendada olukorda, kus kliendi koduhooldus ei kata tema jaoks vajalikku hooldust, inimene aga ise ei taju olukorra tõsidust ja ei ole nõus hooldekodusse minema? Lapsed on kurnatud, kas linn peab tagama sisuliselt ööpäevaringse hoolduse kodus (vahendeid selleks ei ole)?

Kui hooldatava puhul on üheks erivajaduse ilminguks kognitiivsete võimete langus, on võrdlemisi keerukas leida sobivat hoolduslahendust. Usalduse tekitamine hooldustöötaja suhtes võimalusel koos omastehooldajaga. Kui usaldamatus on ka lähedase/lähedaste suhtes on lahendusi loomulikult raske välja pakkuda. Usaldusisiku, usaldusliku keskkonna või teema otsingud peaksid sel juhul jätkuma. Palju sõltub hooldatava tegelikust kognitiivsest võimekusest, kas see on hinnatud ning milliste tagajärgedega, see võib pakkuda järgmiste sammude jaoks selgemaid suuniseid.

Ööpäevaringse hoolduse tagamine kodus keskkonnas on alati väljakutse ning enamasti kõige kulukam viis. Vastumeelsus hooldekodu suhtes on suure tõenäosusega lahendamatu, seda just seetõttu, et sellel on lõpliku otsuse alatoon. Hooldusvajaduse selgus ja hooldusvõimekuse vastavus kodus keskkonnas sunnivad kaaluma kõiki erinevaid toetusvõimalusi. Inimese iseloomu on raske mõjutada, kuid hooldusvajadusele on võimalik leida rohkemaid lahendusi kui kodus hooldamine. Kohaliku omavalitsuse suutlikkuse osas on raske hinnangut anda, mida peab ja mida mitte. Pigem oleks keskmes kõiki osapooli rahuldav lahendus.

2. Hooldusvajaduse hindamine? Omaste hooldajate hoolduskoormuse vähendamine, kuidas neid veenda, et vald saab ka aidata (ei soovita "võõraid")?

Ühest küljest on tegemist usalduse tekitamisega, teisalt tegeliku olukorra tajumisega. „Võõraste“ hirm on läbiv teema, mille puhul on lahendus alati personaalne. Iga pere, iga hooldusolukord on erinev ja suuresti sõltuv koostöövalmidusest. Seda nii kohaliku omavalitsuse spetsialisti kui ka omastehooldaja-hooldatava poolt. Sageli on inimesed „võõrad“ seetõttu, et pole piisavalt selgitatud, kuidas kohalik omavalitsus ikkagi aidata saab, kuidas hooldatav ja tema omastehooldaja sellest osa saaksid, mida see hindamine tegelikult tähendab ning mida ja mis tingimustel on võimalik saada.

3. Soovin teada omastehoolduse erisustest, kui peres vajavad hooldamist kõik pereliikmed (nii ajutist kui ka alalist)

Peamine erisus seisneb hooldatava vanuses ja hooldusvajaduses. Vanusest sõltuvad erinevad toetusvõimalused, mis on kohaliku omavalitsuse ja riigi tasandil kättesaadavad. Hooldusvajadusest sõltub loomulikult vajaliku toe pakkumise maht ja tegelik võimekus perekonnas. Kes ja millises ulatuses on võimeline ning valmis tuge pakkuma, kas hoolduskoormust on võimalik kellegagi jagada, millised abivahendid võivad olla asjakohased jne. Lisaks eelnevale on oma mõju ka hoolduskeskkonnal, kuivõrd see toetab hoolduse pakkumist.

4. Mida peab hooldaja tegema? Keda ei või hooldajaks määrata? Omastehooldajate motiveerimine, tunnustamine - kelle roll?

Hooldaja määramisel lähtutakse esmaselt hooldatava abivajadusest, enamasti tähendab see abitegevusi, hooldamine kodustes tingimustes (toidu valmistamine, pesu pesemine, koristamine jms), millega hooldatav iseseisvalt hakkama ei saa aga ka abistamine väljaspool kodu näit. arsti juures

käimine. Hooldajaks ei saa määrata hooldajale sobimatut isikut, nii elukorraldusest kui isikuomadustest lähtuvalt, teovõimetut isikut (kuna hoolduse seadmisel koostab KOV haldusakti, siis teovõimetu inimene ei saa olla haldusakti üks pool). Hinnata tuleb muidugi, kas hooldaja suudab talle pandud ülesandeid täita (näit. tervisliku seisundi poolest), et ei juhtuks olukordi kus abivajaja abistab abivajajat.

5. Hooldustoetus või täisealisele isikule hooldaja määramine? Kas määratav toetus on võrdlev hoolduse seadmise protseduuriga?

Hooldajatoetus makstakse hooldajale kui hooldus on seatud SHS § 26 alusel. KOV on vaba otsustamaks, palju hooldajatoetust maksta.

6. Hooldusvajaduse hindamine? Omaste hooldajate hoolduskoormuse vähendamine, kuidas neid veenda, et vald saab ka aidata (ei soovita "võõraid")?

Erinevad omavalitsused kasutavad erinevaid hindamisvahendit. Abivajajat tuleb hinnata alati ka kodus, et näha tema igapäevaeluga toimetulekut kodukeskkonnas. Kui ei soovita võõraid (näit. koduteenust), siis tuleb hoolduskoormusega ise toime tulla. See muidugi ei tähenda, et hooldajaks ei või määrata ülalpidamiskohustusega inimest, isegi kui nad elavad ühes eluruumis (Riigikohtu lahend 09.12.19 nr 5-18-7).